

Міжнародна співпраця України з державами-учасницями й органами СНД у сфері протидії злочинності здійснюється в рамках реалізації п'яти програм: Міждержавної програми спільних заходів боротьби зі злочинністю на, Програми співпраці держав-учасниць СНД у боротьбі із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і їх прекурсорів, Програми співпраці держав-учасниць СНД у боротьбі із тероризмом та іншими насильницькими проявами екстремізму, Програми співпраці держав-учасниць СНД у протидії незаконній міграції і Програми співпраці держав-учасниць СНД у боротьбі з торгівлею людьми.

Організаційну складову боротьби зі злочинністю у рамках СНД представляють такі органи: Виконавчий комітет (загальне керівництво), Рада колективної безпеки, Рада міністрів оборони, Рада командувачів прикордонними військами, Координаційна рада генеральних прокурорів, Рада міністрів внутрішніх справ, Бюро по координації боротьби з організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів на території держав-учасниць СНД, Рада керівників органів безпеки, Координаційна рада керівників органів податкових (фінансових) розслідувань, Рада керівників митних служб, Спільна робоча комісія з питань співробітництва із припинення правопорушень, пов'язаних з інтелектуальною власністю, спільна комісія по співробітництву в боротьбі з незаконною міграцією.

Таким чином, на сучасному етапі сформувалася достатньо широка організаційно-правова база, що є основою співробітництва держав у рамках СНД у боротьбі зі злочинністю. Головним завданням подальшої співпраці вбачається удосконалення цього механізму з урахуванням напрацьованого протягом десятиліть досвіду і одночасне звернення до новітніх досягнень у цій сфері. Успіх такої співпраці залежатиме від політичної волі та чіткого усвідомлення єдиних цілей – подолання злочинності, яка в умовах глобалізації набуває все більш різноманітних форм і загрожує як національній, так і міжнародній безпеці, та зменшення її негативного впливу.

Н. Ю. Онищук,

асистент кафедри фінансового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ НА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ПРО ПОДАТКОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Питання про принципи податкової відповідальності як найбільш загальні директивні, імперативні норми-вимоги, що визначають зміст правового регулювання відносин податкової відповідальності, набуває все більшої значимості

в умовах активного реформування податкового законодавства України. Особлива важливість і актуальність проблеми принципів податкової відповідальності обумовлена цілою низкою чинників, серед яких в першу чергу можна виділити такі.

По-перше, протистояння публічних і приватних інтересів, властиве публічно-правовій сфері оподаткування, зумовлює необхідність дослідження інституту податкової відповідальності, її принципів, виходячи з двох конкуруючих позицій: (а) реалізації інтересів держави і (б) захисту прав платників податків. У такому випадку, говорячи про «інтереси держави» ми умовно позначили публічні інтереси, носіями яких також можуть бути і адміністративно-територіальні утворення. Пріоритет публічних інтересів у податкових правовідносинах сприяє тому, що при аналізі правового статусу платника податків основна увага приділяється його обов'язкам, права – розглядаються поверхово, або взагалі залишаються поза увагою. Оскільки оподаткування є не тільки найбільш загальним джерелом отримання державних доходів, а й впливає на індивідуальну свободу і рівність, воно також може мати правовий вимір, щодо прав особистості.

По-друге, сучасний етап розвитку суспільних відносин та їх правового регулювання характеризується неминучим підвищенням уваги до процесів європейської інтеграції та глобалізації. В Україні ситуація не є винятком – однією з основних засад зовнішньої політики держави є забезпечення інтеграції до європейського політичного, економічного і правового простору з метою набуття членства у Європейському Союзі. Ми є свідками поступової європеїзації національного податкового права. Європейські стандарти, демонструючи вплив наднаціонального утворення на внутрішнє законодавство держав, багато в чому визначають і зміст принципів податкової відповідальності.

На сьогодні порушення податкового законодавства у різноманітних своїх проявах (будь то ухилення від сплати податків, податкове шахрайство або інше), представляючи собою широко поширене негативне явище в межах правопорядку і фінансової дисципліни окремої держави, набувають властивості нового наддержавного порядку – досягаючи міждержавного, європейського та глобального рівня. Різні національні системи законодавства по-різному визначають правові наслідки того чи іншого порушення податкового законодавства. Зрозуміло, в таких умовах одна держава не може вирішити проблему самотійно. Як наслідок, в якості основного принципу боротьби з податковими правопорушеннями як на національному (внутрішньому) рівні, так і за кордоном, Європейською комісією була визначена спільна робота держав-членів всередині Європейського Союзу і на міжнародному рівні.

Названі чинники не існують ізольовано, а перебувають тісному нерозривному зв'язку і впливають один на одного. Найчастіше такий взаємний вплив зумовлює виникнення нових питань, що потребують наукового осмислення. Так, наприклад утворення і функціонування Європейського Союзу, основною метою якого є не податкове регулювання, а створення внутрішнього ринку без внутрішніх кордонів,

в значній мірі впливає на податкову діяльність держав-членів. З одного боку, виникає питання про розмежування податкової юрисдикції держав-членів і можливості делегування частини їх фіскального суверенітету наддержавному органу. Фіскальний суверенітет держав – суверенне право справляти податки з метою фінансування суспільних благ, в тому числі і застосовувати заходи примусу в разі порушення податкового законодавства – обмежується діяльністю в межах їх території і є виключно питанням внутрішнього регулювання. При цьому поєднання глобалізації економіки і географічно обмеженого фіскального суверенітету держав призводить до проблем, пов'язаних з подвійним неоподаткуванням (double non-taxation), розподілом податків серед платників податків та між державами.

З іншого боку, Європейський Союз впливає на податкове адміністрування і в державах, які не є його членами, що тим самим спричиняє певне обмеження фіскального суверенітету держави. З метою захисту публічних інтересів держав «відповідний політичний пріоритет» надається питанню ефективного управління у сфері оподаткування (Good Governance in Tax Matters¹). Встановлено вимогу про включення положень, що стосуються належного управління у сфері оподаткування, до всіх нових угод з державами, що не входять до Європейського Союзу. Також, Європейською комісією зроблено акцент на обов'язковому включенні до податкових угод положення про прозорість та обмін інформацією для цілей оподаткування на рівні Європейського Союзу. Посилення ефективного управління в сфері оподаткування в межах Європейського Союзу забезпечує необхідну платформу для того, щоб вимагати належного управління у сфері оподаткування від держав, що не входять до складу Європейського Союзу.

Об'єднання зусиль у боротьбі з податковими правопорушеннями і встановлення європейських стандартів такої діяльності має своєю метою не тільки захист доходів державного бюджету, а й забезпечення впевненості громадян у справедливості й ефективності податкової системи. Яскравим підтвердженням останнього є активне обговорення ідеї створення Європейського кодексу платника податків (European Taxpayer's Code), який би, узагальнюючи позитивний досвід держав-членів, закріпив основи підвищення співробітництва, довіри та конфіденційності між податковими органами та платниками податків з метою забезпечення більшої прозорості прав та обов'язків платників податків і посилення підходу, орієнтованого на послуги. Шляхом поліпшення відносин між платниками податків і податковими органами, посилення прозорості податкових правил, зменшення ризику помилок з потенційно серйозними наслідками для платників податків та заохочення дотримання податкового законодавства, стимулювання застосування адміністраціями держав-членів Кодексу платника податків може сприяти більш ефективному збору податків. Зауважимо, що зазначені засади були проголошені як основні принципи роботи новоствореного Міністерства доходів і зборів України¹.

¹ Див.: <http://minrd.gov.ua/pro-minrd-ukraini/kluchovi-pokazniki/>.